

Tisk, jeho přednosti a jeho chyby.

Již mnoho napsalo se o moci a vlivu tisku a není tomu dlouho co starý jeden vlastence pokáral též na chyby tisku českého, jenže učinil tak v listě, jenž zrovna těch chyb měl nejvíce. Nepokřtěté pověditi pravdu, pokárali kde toho třeba, aniž bylo by při tom potřeba dobrou věc podržiti, t. j. jedina z nejkrásnějších stránek tisku a jakmile se naše novinářství, bez ohledu na velikou soutěž na stopě ten vyvíje, pak s radostí budeme moci zvolati, že tisk nám koná svou povinnost. Dnes prozatím tak ještě říci nelze. Což, kdybychom předložili si otázku: "Což, kdybychom se přičinili a ve směru neodvislosti, pravého postání, uhlazenosti a taktičnosti hleděli vyniknouti nad veškeré jiné?" Nešlo by to? Snad... Rozhlédneme se vůkol a bijme se v prsa, kolik z nás pochopilo úkol svůj, kolik obrátil se jich na cestu pravou, kteří bez milosti a nepokřtěté dovedeme se přem otáčet a opravdu prospíváme lidskému, aneb snalme se o to svědomitě. Pokárali dneš jeden list to aneb ono, pospíší si list druhý, aby "arabizoval" stranu rychle vzal v ochranu, neudělí-li tak z ohledu na soustě, tož učiní tak dojísta z důvodů jiných, mnohdy ještě horších. Jméno proti jakémukoliv diktátorství tisku, ale také převlékání kabátu a vynalézání každé chvíle "nových zásad" rovněž ztracujeme....

Máme za to, že seznati potřeby, snahy a zápasu člověka, vynucené na něm dobou a nynější stupněm vývoje lidského, jest nejdůležitější potřebou naší. Pochopiti a užitečně proříditi svůj úděl života, musí býti úkolem našim. Užijeme tudíž svého tisku rozumně, neboť v dnešní společnosti je tisk nejrozhodnějším činitelem.

Čím více má kdo hojně rozšířených časopisů ve své službě, tím větší je jeho moc. Vidíme toho na velikých časopisech cizích. Kdyby aspoň polovice dnešního tisku tlumočila skutečnou vůli obecného lidu a sloužila opravdovými potřebami jeho, společnost lidská a jeho životní organizace jinak by se nám představitelna, než jak se nám dnes ve skutečnosti jeví. Žel však, že jest málo časopisů těch, které této moci pro blaho veškerenstva používají, které zásadně pracují a jsouce neodvislé, na mnohé zlo již poukazati mohou!

Kdyby veškerý tisk důsledným byl účeli svému, t. j. kdyby byl obhajcem a tlumočnickem práva, pravdy a cnosti a kdyby byl majetkem veškerého lidu a neodvislým — kdyby tento mocný tisk závisel pouze na vůli a cti dosud nepokázaného lidu a řízen byl nestrannými a svobodnými občany, tu by klam, lež a šidba nemohly se tak roztahovati ve veřejnosti. Před britským mečem spravedlivého a rozumného soudu lidu, třásla by se všechna nepoctivost, Svobody slunko nedalo by bujeti bylinám dobra veškerenstvu škodlivým a šmejdu politických ze řemesla.

O porušenosti tisku často slyšíme a takový tisk ovšem není ve službě dobra lidu veškerého, neslouží pravdě, právu, občanské cnosti a svobodě, on je zaprodaným a musí hájiti zájmy toho, kdo ho koupil. Vše a přání lidu, zůstává u takého tisku zcela nepovšimnuta. On tlumočí jen vůli toho, v jehož službě stojí a píše pro toho, kdo mu vše zaplatí. On udělá se lži tu nejčistší pravdu, naopak z pravdy tu nejbídnější lež.

Celý obsah a směr tohoto časopisectva holduje a klaní se zlatému teletu a tuto modloslužbu co nejdříve, ba navždy udržeti hledí.

Aby však lid pravdu nikdy nepoznání, musí býti neustále klamán a to tak uměle, že jen málo je těch, kteří umějí frázemi odříditi se nedají. Všechny takové a podobné časopisy bez rozdílu národnosti a

politické barvy předstírají svou "svobodu" a jednou za čas přinesou již nějaký ten článkeček, ve kterém se vdechává po svobodě a bubuje na zlé poměry, svléká konštituci ročník, jeli před volbami a všeobecně vídy, když lid a jeho peníze potřebují. Záruka takový tisk jest spolubudovatelem společenské bludy a synéřích poměrů, nebo on pomáhá celému tomu hospodářství na nohy, on hájí jen zájmy třídy jedné a ubíjí každou snahu třídy druhé. On otravuje celý život, on šve člověka proti člověku, národ proti národu, a pak zase mezi rozestřanými dělá smířlivé soudce, takže se mu dostává z mnoha stran "slatě odměny."

Spekulace a vyděkářství jest ideou tohoto hospodářství. Tak zvané "veřejné mínění" vyrábí se v takových redakcích a vídy pro toho, kdo lépe platí. Že lid chudý, lid dělný, platit nemůže a mimo to má sloužiti věrně za popeleku ostatním, proto zřítává opovržen a nepovšimnut; ozve-li se za svá práva jest tento tisk prvním, jenž proti němu šve.

Na štěstí do našich kruhů tato hříba se ještě nedostala tou měrou, avšak již mezi námi jest — uprání si toho nelze — třeba ve způsobu trochu jiném a způsob ten nazýváme "puffy", nic než "puffy" placené, aneb ty tak zvané národní. My dovedeme "zpuflnout" vše a šmahem. A tu to vězí....

Feuilleton

9. března.

Nemyslete si, že nás může někdo dopáliti tvrzením, že na veliký náš počet, že jako by mělo dítek našich více těšiti se vyššímu vzdělání. Ujišťuji vás, že žádný z synů našich — totiž omalčkových — nemusí se proto dosud vypraviti na universitu v Ann Arbor, aniž kdy některý tatík se staral by kluka dostal do West Point. K čemu? A holky, jen když umí číst a psát. Cože, že jsou také výminky i budejí by nebyly. Jsou ale na ten náš počet safraportsky — "veliké." Ostatně nám toho není zapotřebí, abychom se některého kongresníka dožebravali odporučením a kluk náš, aby pak do West Point na kadeta dělal zkoušky. K čemu university, bez toho v té Americe za nic nestojí! Bohudíky, pokud jest práce ve šmelcovně a na jatkách můžeme se v bázni boží hřáti v zimě za kamny a v létě škuhat travíčku kol těch našich vlastních domků, k nimž "výpomocnými" jsme si pomohli. Až sestárneme dáme to dětem a budou mít dost. Přičiňovali jsme se my a dřeli do únavy — proč by nemohly děti i ony. Byla ta Amerika dosti dobrá pro mne dělníka, proč by měl být syn pánem?

Ale jinak nejsme pozadu, stopujeme "veškeré vymoženosti lidstva" — nesmí však při tom býti moc práce a pak o hlavních nesmí to mnoho stát. My máme celou řadu spolků, máme své zaprášené knihovny, v nichž mol knihový, kdyby uměl čísti dávno všechny ty svazky vynikajících děl by již měl přečtené, máme své kluby a pak prosím, máme také své — huby! A to jest asi vše, neboť právě hubou dovedeme nejvíce.

Dokazujeme toho při každé příležitosti. A teď poznovu! Považte si, takový vám přijde zbrklý chlap, také Sokol a mermomocí dovoluje si nám v oči cpát, že prý ty slyššíme a prapodivně kráčíme ve slápných velikánů sokolských. Máme přičiněti při nejlavnějších věm jednotném úkolu, totiž odchování nového, zdravého, statečného kmene, tím vykonáme prý dílo veliké, jež samo sebou bude mfti v zpětí důsledky i na ostatních lánecch našeho pole národního se jevíť.

Ano více ještě! Takový člověk, jenž "nezná ani dost málo místní

poměry" (Slyšte! Slyšte, je to drzost!) tvrdí, že neologické a nepřirozené, když chceme býti Sokoly ve dvou aneb ve třech škatulkách a ve dvoji vatě, když nedovodíme udržeti zájem ku cvičení a věci Sokolské jednoty v jednom silném svazku, když musíme se štítiti a třítiti na tři tábory: Modrý, červený a katolický. Ten chlap jde však ještě dále, pravě, že lze počítati jen s válečnou prací, přenesením plněným povinností sokolských, neboť za účelem tím družíme se pod jeden prapor — pravíme jeden — prapor sokolský a k cili tomu vytvářejí jsou naše mety! K čemu byla by hesla, pakli se nespíší, proč při banketech a u báru stále hubou mfti, že "ve spojení jest síla", když heslo to obratem ruky drže bijem v tvář?

Za tohle by měl být při nejmenším sokol Šalvostr se sboru vyloučen, je to opovržlivost, když byl ten chlap hostinským mysliti bychom si, že chce spojení jen s listých válečků a neklamných důvodů a přičin, ale takhle musel jej při nejmenším k tomu někdo navést. Jinak to ani býti nemůže, kdo nezvyklý jsou na kus nezískané a opravdové práce, posuzují podle sebe i jiné....

Smutný to úkaz, povážíme-li, že k lepšmu vzdělání o němž výše jsme se zmínili náležitě nevyhnutelné, jak zdravý duch, tak i zdravé tělo! Úkol Sokolstva jest tudíž dalekosáhlejší, nežli snad na prvý pohled se rdá, jenže na úkol ten až přitlí se hřešit. Inu budejí by ne....

Nám stačí, že máme hrazdy, koně a jiné nářadí, že máme díle hooby, již pilně ovičí. Nepotřebujeme toho, abychom zájem o tělocvik ještě dále přenášeli, abychom starali se nějak o silnější rozvoj věci sokolské. Co nám jest do toho, jestli tamhle ti také ovičí, jestli také řkají, že jsou Sokoly? My jsme jednou, hezounkou, nám úplně postačující naši vlastní vatou vypanou škatulkou a ta nám zcela dostačí — totiž ta naše škatulka. My jsme kastou a proč se namáhat, třeba denně "Na zdar" věci sokolské měli jsme v ústech, třeba denně volali jsme jí "Na prej", vyprávěli si cosi o "Rovnosti" sokolské, "Vzletu Sokolím", "Hrdosti", "Jaroští" a "Volnosti" Sokolské....

Skončíme slovy Sokola Vodomila: "Jsem u konce a dobře pro mne, dobře pro tento člunek, neboť jak se člověk dotkne nějaké basové struny, jakou jest právě předchozí na té naší citeře Sokolské divně to bručí a dělejí co dělejí, člověk nemůže se dostat do nějaké té melodie, jež by lépe lahodila. Slyšeti zaslouženou vřtuku jest křen — k němuž chybí páreček uzemek! Gy však najdou se mezi řádky, kdo je bude chtít hledat — najde! Nechtě si je přečte a po přispádě o nápravu se zasaď, ne-li také dobře, jen pro bůh, ať konečně již přestane předstíráti, — že jsme opravdovými Sokoly....

Živořme, třštětme sly, založme ještě nějaký nový sbor sokolský jen čile a rychle, ať žije "Rovnost sokolů" — a my at tím dříve oct. neme se tam, kam rázem spějeme!

HOVORNA.

(Pouze dotazy písním tmenem tazatele opatřené dojdou povšimnutí a odpovědi. Dopisy nepovšimnute a anonymní nalesou pohodlného místa v kóli.)

Prague, Neb. — Prosim o vyvěstění, zda-li v městech má právo držeti školní peníze za license pokladník městský, aneb školní. K dotazu tomu počnul mne následující případ: Při poslední školní schůzi v červnu 1893, když náš distrikt dělal pořádnost, zbylo v pokladně ku př. \$310.00. Když ale pokladník odevzdával správu, musil udát, že ještě dostal od 4 hostinských license po \$500, což obnášelo \$2,000 a měl tedy mfti v pokladně \$2,310. Věak

těch \$2,000 za license má a má městský pokladník a školnímu pokladníkovi to vyplácet jen po částkách. Hád bych věděl kdo má ty peníze opatřovat, an oba pokladníci mají za sebe záruku. V našem okrese je několik nových městček, které ne snají správné záležitosti a obyčejně několik jednotlivců s' dělá, co se jim ráčí. V. Kašpar.

Odpověď. — V městech druhá třída a vyšších tříd jest školním pokladníkem pokladník městský a opatřuje ovšem všechny příjmy školní. Věak v městčkách (villages) a venkovských distriktech opatřuje hoto-vost distriktu školního pokladník školní. Jest-li že peníze za license zahrnuje městský pokladník, bylo by dobře poraditi se se školní dozorcem okresním.

Stratton, Neb. — Prosim o vyvěstění: 1. Mnoho-li stojí poštovní listek do Čech? Někde jsem četl, že dva centy. Die toho jsem se řídil a poslal jsem listek do Čech. 1 cent stojí listek a jednocentovou známku jsem ještě přilepil a tam museli platit 12 kr. pokuty; nevím tedy proč? Snad za to, že byla adresa a obsah listku psán česky a slavna c. k. rakouská pošta v Čechách by to chtěla mít v samospatitelné němčině a taktéž i snad nějaké "extra" listky pro ní s německým oblažením. 2. Můj přítel bydlí v Chicagu, tam v lednu t. r. zemřel a po něm pozůstala žena v Čechách mě psala, abych jí vyzvedl jeho úmrtní list a já nevím jest li vůbec zde úmrtní listy vydávají, aneb kde se mám on hlásiti. J. W. P.

Odpověď. — 1. Poštovné na poštovní listky do Rakouska jest dva centy, když se koupí dvoucentový (zahranicní) poštovní listek, aneb když se použije listku malého. Velký poštovní listek, jaký se nyní všeobecně zde používá, podroben jest poštovnému 5 centů a proto musí se naň tam doplácet, když opatřen je kolíkem pouze 2centovým. — 2. Úmrtní list vystaví v Chicagu zdravotní úřad. Tetéž musí být ovšem přeloženo do češtiny. Dobře jest však mimo to dát vystaviti přisežné vysvědčení od krajanů, kteří jej znali osobně v Čechách i zde a dotvrdí jeho totožnost osoby, totiž, že úmrtní list ten vztahuje se na člověka jim osobně známého, s udáním jeho rodiště. Obratě se do Chicaga na některého notáře, třeba p. Max Kirchmana, 776 W. 12 St., aneb A. P. Purer 163 Washington St. a sdělte jim podrobnosti, oni to vyhledají a dají vyhotovit.

Exeter, Neb. — Prosim sdělte v Hovorně jak se nazývá anglicky: 1. Zahradnický vosk. 2. Fosfor. 3. Balšám. 4. Větrové kapky. F. Hodek.

Odpověď. — 1. Grafting wax. 2. Phosphore. 3. Jaký? Rostlinu, z níž se dělají větrové kapky? Ta se nazývá peppermint. Či to má být balšám? Těch známe 37 druhů. 4. Spirit of peppermint.

Yankton, S. D. — Prosim sdělte v Hovorně: 1. Mnoho-li je 10 stupňů Réaumur dle Fahrenheitů. 2. Mnoho-li je 10 gramů na náš váhu. H. Odpověď. — Teploměr máme trojho druhu. Réaumur rozdělil teplotu od bodu mrazu (kdy voda mění se v led) do bodu varu vody na 80 dílů, Celsius na 100 dílů, věak Fahrenheit vzal za základ, za nulový bod, největší tehdejší mráz a k bodu varu vody rozdělil teplotu na 212 částí, či stupňů. U Réaumurů a Celsius počíná tedy teplotu při bodu mrazu s nulou, u Fahrenheitů s 32. Proto 10 stupňů nad nulou Réaumurů je skoro 54½ Fahrenheitů, 10 stupňů R. pod nulou je 9½ F. nad nulou. — 2. 10 gramů, dekagram, je o něco málo více než třetina unce (35 stotina) kilogram (kilo, — váha litru vody) je 1000 gramů, čili 100 dekagramů, aneb 10 hecogramů a váží 2 a 2 desetiny našich liber.

Poroz! Pozo! KASEL NASTUZEN kráp a zánět průduček, vizeky neduhy hrdla a plíc vyléčí snadno. Allen's LUNG BALSAM.

Obilžený domácí lék, který jest neocenitelným v této době roční, když snadno se nastudí. Mějte jej vždy při ruce. Prodávají jej lékárnici po 25c. 10c. a \$1.00 lahev. T147-1r

Vstřete poštovní listek. IOWA SEED COMPANY. DEX MOINES, IA. THREMOB

Viděli - jste? ECLIPSE! Náš nový CENNÍK vás o něm pouč a mnohou věc vám vysvětlí. Tisíce nyní jsou toho přesvědčeni, že je nejlepší mílněk na čistění a třídění obilí, jaký kdy byl v trhu. ECLIPSE MFG. COMPANY Middlebury, Ind. Zmířte se, kde jste to třít! 460k

Nejlepší lékárna V CRETE, NEB., jest lékárna F. NEDELY. Právě čerstvé a čisté léky se pouze orodávají. Recepty připravovány jsou s důkladnou pečlivostí, zkušeným lékárníkem. Všechna česká léčiva jsou na skladě. Ceny co nejmírnější. Vyhlášený a za nejlepšího v celé Saline Co. uznávý Dr. Waldau ordinuje v lékárně této každ' denně, ani nedělí nevyjímaje.

Důležité hledajícím domovy! 11,000 akrů nejvybranějších pozemků v severovýchodní Nebrasce, — v místě, kde úroda nikdy neselže — bylo právě dáno do trhu, za mírné ceny a na snadné splátky, na 5—10 roků, při 7% úroků. Tyto pozemky jsou známý co "Kent Lands" a leží v jižní části okr. Stanton. Byly vybrány v r. 1870 — mají výbornou půdu, dost vody a příhodné k trhům, jsouce poblíže Clarkson a Leigh v okr. Colfax. Pan Jos. Rajman z Clarkson mile rád každému tyto pozemky ukáže. O ceny a podmínky hlase se u A. R. Graham & Co., th45-1m WISNER, NEB.

NEJSTARSI A NEJZKU ENEJSI český právník V NEBRASCE FR. DOLEŽAL VE FREMONT, NEB. Poslonní ochotně ve všech případech soudních, v kterékoliž části státu a v jakémkolivě soudě aneb poradou v jakémkolivě případě. Patřící soudní jednáníje dobré výsledky. Adresují: FRICK & DOLEŽAL, Fremont, Nebr.